

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน่วยการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมในวิถีไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มิโดยธรรมชาติ จำนวน 2 ชั่วโมง

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของ
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติ
ตาม หลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 1.1 ม.1/5 อธิบายพุทธคุณ และข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ หรือ
หลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนา แก้ปัญหาของตนเอง
และครอบครัว

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

พระรัตนตรัย (พุทธคุณ 9)

อริยสัจ 4

ทุกข์ (ขั้น 5)

สมุทัย (หลักกรรม, อบายมุข 6)

นิโรธ (สุข 2 คิหิสุข)

มรรค (ไตรสิกขา กรรณฐาน 2 ปธาน 4 โกศล 3 มงคล 38)

1 สาระสำคัญ

ขั้น 5 ธาตุ 4 เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเมื่อเราเรียนรู้ว่าร่างกายของเราประกอบด้วย
ร่างกายและจิตใจทั้งสองอย่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันร่างกายที่แข็งแรงย่อมทำให้จิตใจแจ่มใส
และจิตใจที่ผ่องใสย่อมทำให้ร่างกายแข็งแรง

2 จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจ ขั้น 5 ธาตุ 4 ในร่างกายมนุษย์และสามารถนำไปปฏิบัติได้
2. เห็นความสำคัญของขั้น 5 และธาตุ 4 ทั้งในส่วนที่เป็นรูปและเป็นนามและนำไปปฏิบัติกับ
ตนเองได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีความสนใจใฝ่เรียนรู้
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
5. ประหยัดและอยู่อย่างพอเพียง

3. สาระการเรียนรู้

หลักสูตรเพื่อการรู้จักตนเอง

ขั้นที่ 5 ธาตุ 4

- รูป และนามขั้น
- ปฐวิธาตุ
- อาโปธาตุ
- เตโชธาตุ
- วาโยธาตุ

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นเตรียม

- 1) นักเรียนสวดมนต์ไหว้พระ และนั่งสมาธิประมาณ 5 นาที
- 2) แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ จำนวน 10 ข้อ

4.2 ขั้นสอน

4.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับร่างกายของคนเราประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ในร่างกายมีความรู้สึกร้อน หนาว หรืออบอุ่น ที่เรสัมผัสได้ รู้สึกไม่สบายใจ ดีใจ เสียใจ

4.2.2 ขั้นประกอบกิจกรรม

ขั้นสืบ

ครูถามนักเรียนและบุคคลในบ้านของนักเรียนถึงสุขภาพและ เกี่ยวกับความเจ็บป่วย อธิบายว่าเมื่อใดที่ร่างกายของเราเจ็บป่วยเราก็เข้าใจว่าธาตุทั้ง 4 ภายในร่างกายเกิดสภาวะที่ไม่สมดุลเราจึงควรรักษาร่างกายให้เกิดความสมดุลทำได้โดยรับประทานอาหารให้พอดีกับความต้องการของร่างกายการพักผ่อนนอนหลับ การออกกำลังกาย การสำรวจจิตใจ เหล่านี้เป็นการรักษาสมดุลของร่างกายเมื่อร่างกายเป็นสุขจิตใจก็ย่อมเป็นสุขด้วย

ขั้นสมาธิ

ให้นักเรียนคิดด้วยความสงบว่าธาตุทั้ง 4 ชนิดมีความสำคัญต่อร่างกายเป็นอย่างยิ่ง เพราะธาตุทั้ง 4 ที่อยู่ในที่อยู่ในร่างกายมนุษย์หากขาดความสมดุลไป มีบางอย่างมากหรือน้อยเกินไปร่างกายก็จะผิดปกติ

ขั้นปัญญา

- 1) นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ
- 2) เมื่อนักเรียนศึกษาใบความรู้เสร็จแล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่มกันเองโดยกำหนดกลุ่ม ๆ ละ 5 - 6 คน ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่องรูป และนามจันทร์

กลุ่มที่ 2 เรื่องปฐวิธาตุ

กลุ่มที่ 3 เรื่องอาโปธาตุ

กลุ่มที่ 4 เรื่องเตโชธาตุ

กลุ่มที่ 5 เรื่องวาโยธาตุ

- 3) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามที่ได้รับมอบหมายตามประเด็นในใบงานที่ 1

4) นักเรียนกลุ่มเดิมศึกษากรณีตัวอย่างจากใบความรู้ที่ 2

5) นักเรียนวิเคราะห์ใบงานที่ 2 ตามวิธีคิดแบบสามัญลักษณ์

4.3 ขั้นสรุป

- 1) นักเรียนร่วมกันสรุปถึงความสำคัญของ ขั้นที่ 5 ธาตุ 4 ที่มีในร่างกายมนุษย์ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งจะขาดธาตุใดไปไม่ได้และต้องมีความสมดุลกันทั้งร่างกายและจิตใจทั้งสองต้องพึ่งพาอาศัยกันร่างกายที่แข็งแรงย่อมทำให้จิตใจแจ่มใส

2) ทำแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ จำนวน 10 ข้อ

5. สื่อการเรียนรู้

- 1) ใบความรู้ที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ
- 2) ใบความรู้ที่ 5.1 ศึกษากรณีตัวอย่าง
- 3) ใบงานที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ
- 4) ใบงานที่ 5.1 วิเคราะห์วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์กรณีตัวอย่าง

6. แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาลศรีบุญยานุสรณ์
- 2) ค้นหาด้วยตนเองจาก อินเทอร์เน็ต

7. การวัดและการประเมินผล

7.1 วิธีวัดประเมินผล

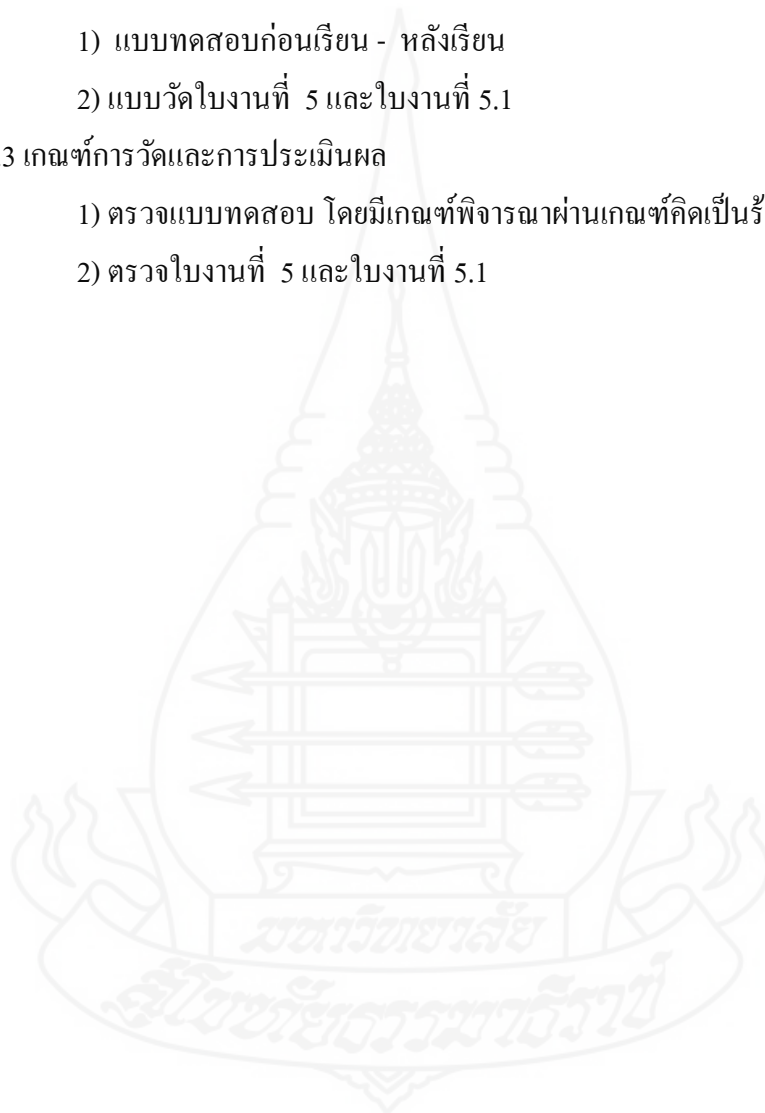
- 1) ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
- 2) ใบงานที่ 5 และใบงานที่ 5.1

7.2 เครื่องมือวัด

- 1) แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
- 2) แบบวัดใบงานที่ 5 และใบงานที่ 5.1

7.3 เกณฑ์การวัดและการประเมินผล

- 1) ตรวจแบบทดสอบ โดยมีเกณฑ์พิจารณาผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 60
- 2) ตรวจใบงานที่ 5 และใบงานที่ 5.1

แบบทดสอบก่อนเรียน

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. ข้อใดเป็นกองรูป ก. รูปขั้น ข. สัญญาขั้น ค. วิญญาณขั้น ง. สังขารขั้น	6. ตีรณปริญาเป็นการกำหนดรู้ด้วยวิธีใด ก. การละ ข. การเลิก ค. การพิจารณา ง. การทำความรู้จัก
2. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบของเวทนาขั้น ก. สุขเวทนา ข. ทุกข์เวทนา ค. อสุขเวทนา ง. อทุกขเวทนา	7. การทำความรู้จักสภาพของสิ่งนั้นเป็นการกำหนดรู้ความจริงระดับใด ก. ตีรณปริญา ข. ญาติปริญา ค. ปหานปริญา ง. เวทนาขั้น
3. ข้อใดเป็นธาตุภายนอก ก. ลมหายใจเข้า - ออก ข. กระเพาะอาหาร ค. จิตใจ ง. ดิน	8. ปฐวีธาตุหมายถึงข้อใด ก. น้ำดี น้ำเหลือง เสมหะ ข. จักขุ โสต มาน ชิวหา ค. รูปสัญญา เวทนา สัทสัญญา เจตนา ง. ขน ผม เล็บ ฟัน เนื้อ
4. เตโชธาตุหมายถึงธาตุใด ก. ธาตุลม ข. ธาตุไฟ ค. ธาตุดิน ง. ธาตุน้ำ	9. ธาตุใดอยู่ในร่างกายมนุษย์ ก. ธาตุที่สร้างขึ้น ข. ธาตุภายใน ค. ธาตุภายนอก ง. ธาตุที่ดับไป
5. เวทนาขั้นจัดอยู่ในกองใด ก. กองความรู้สึกร ข. กองจำได้ ค. กองรูป ง. กองรู้	10. ข้อใดเป็นส่วนประกอบของสังขัพันธ์ ก. ทุกขเวทนา ข. กัมมสัญญา ค. รสสัญญาเจตนา ง. สัมผัสสัญญา

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ก	6	ง
2	ค	7	ข
3	ง	8	ง
4	ข	9	ข
5	ก	10	ข

แบบทดสอบหลังเรียน

แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

1. ปฐวีธาตุหมายถึงข้อใด ก. น้ำดี น้ำเหลือง เสมหะ ข. จักขุ โสถ มาน ชิวหา ค. รูปสัมผัสเวทนา สัมผัสสัญญาเจตนา ง. ขน ผม เล็บ ฟัน เนื้อ	6. การทำความรู้จักสภาพของสิ่งนั้นเป็นการกำหนดรู้ความจริงระดับใด ก. ตีรถปริญา ข. ญาติปริญา ค. ปหานปริญา ง. เวทนาขันธ
2. เตโชธาตุหมายถึงธาตุใด ก. ธาตุลม ข. ธาตุไฟ ค. ธาตุดิน ง. ธาตุน้ำ	7. ข้อใดไม่ใช่ส่วนประกอบของเวทนาขันธ ก. สุขเวทนา ข. ทุกข์เวทนา ค. อสุขเวทนา ง. อทุกขเวทนา
3. ตีรถปริญาเป็นการกำหนดรู้ด้วยวิธีใด ก. การละ ข. การเลิก ค. การพิจารณา ง. การทำความรู้จัก	8. ข้อใดเป็นส่วนประกอบของสังขารขันธ ก. ทุกขเวทนา ข. คันธสัญญา ค. รสสัญญาเจตนา ง. สัมผัสสัญญา
4. ข้อใดเป็นกองรูป ก. รูปขันธ ข. สัญญาขันธ ค. วิญญาณขันธ ง. สังขารขันธ	9. ข้อใดเป็นธาตุภายนอก ก. ลมหายใจเข้า - ออก ข. กระเพาะอาหาร ค. จิตใจ ง. ดิน
5. ธาตุใดอยู่ในร่างกายมนุษย์ ก. ธาตุที่สร้างขึ้น ข. ธาตุภายใน ค. ธาตุภายนอก ง. ธาตุที่ดับไป	10. เวทนาขันธจัดอยู่ในกองใด ก. กองความรู้สึกร ข. กองจำได้ ค. กองรูป ง. กองรู้

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
แผนจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ธาตุ 4 มีโดยธรรมชาติ

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ง	6	ข
2	ข	7	ค
3	ง	8	ข
4	ข	9	ง
5	ข	10	ก

